

ЕЗИКОВА КУЛТУРА / LANGUAGE CULTURE

ЗА УПОТРЕБАТА НА НЕОЛОГИЗМА *КАНСЕЛИРАМ* В БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

ЕНЧО ТИЛЕВ

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“
tilev.encho@gmail.com

Разглежда се употребата на неологизма *канселирам* в българския език. Примерите от социалните мрежи показват, че даденият глагол се среща все по-често в речта на съвременните българи, макар да не е налице обективна необходимост от това. Причината вероятно се корени в интензивното навлизане на англицизми – явление, което се наблюдава в много от съвременните езици, които имат досег до културата на Запада.

Ключови думи: български език, неология, лексикология, лексикална семантика

ON THE USE OF NEOLOGISM *KANSELIRAM* IN THE BULGARIAN LANGUAGE

ENCHO TILEV

UNIVERSITY OF PLOVDIV PAISII HILENDARSKI
tilev.encho@gmail.com

The current paper discusses the use of the neologism *kanseliram* in the Bulgarian language. Examples from social networks show that this verb is increasingly found in the speech of modern Bulgarians, although there is no objective need for it. The reason can be explained by the intense influx of anglicisms – a phenomenon observed in many of the modern languages that have been influenced in one way or another by Western culture.

Keywords: Bulgarian language, neology, lexicology, lexical semantics

Известно е, че в днешния глобализиращ се свят езиците не биха могли да съществуват и да се развиват независимо един от друг. Тези контакти се

реализират на различни равнища, като най-податливо на външно, чуждоезиково влияние е лексикалното равнище.

В съвременния български език все по-често ставаме свидетели на навлизане на думи от други езици – предимно от английски, което в много случаи остава неоправдано предвид факта, че в езика ни съществуват думи, назоваващи дадените явления или процеси. Проблемът, разбира се, има дълга история и би било проява на наивност да се вярва, че на даденото явление може да се противостои. Катализатор за образуването на нови думи на българска почва и за заемането на думи от английски се оказва и пандемията от коронавирус, която остави своя отпечатък върху езика ни.

На изследователите на българския език и на интересуващите се от въпросите на езиковата култура вероятно е направила впечатление употребата на един нов глагол – *канселирам*. Той се характеризира с особена фреквенция в езика на медиите, в разговорната реч и в социалните мрежи (предимно в групи, които се интересуват от пътуване зад граница). За англоговорещите веднага става ясно, че той произлиза от английския глагол *cancel*, който има следните значения: *cancel* – 1. ‘зачерквам, задрасквам, изтривам, заличавам’; 2. ‘отменям, анулирам, унищожавам’; 3. *mat.*/ ‘съкращавам дроб’ (Пенчева, Багашева/Pencheva, Bagasheva 2013: 129); *cancel* – 1. (*meeting, concert*) ‘отменям’; (*stamp*) ‘унищожавам’; (*result, licence, reservation*) ‘анулирам’; 2. *mat.* ‘съкращавам’; 3. *infor.* ‘отменям команда’ (Багашева/Bagasheva 2008: 91). От английския глагол *cancel* е образувано и съществителното *cancellation* (*cancellation of meeting, concert; cancellation of licence, reservation*).

В социалните мрежи неологизмът почти винаги се употребява във формата *канселирам*, като се среща, макар и по-рядко, и във вариант *канцелирам*. Употребата му е напълно неоправдана предвид факта, че в българския език съществува глагол *отменям* (и *анулирам* – също заимствана дума, но вече утвърдила се). В ексцерпираните примери от социалните медии контекстът недвусмислено подсказва, че употребата на *канселирам* вместо *отменям* е напълно ненужна, тъй като на практика новият глагол няма различна семантика, срв.: „*Не е добре да канселира. Аз се подлъгах така, като си мислих, че връщат сумата като кредит. Парите изгарят при канселиране, ако сумата на билета е по-ниска от таксата за канселиране; Здравейте! Предстои ми пътуване от Лутън до София, та въпросът ми е: имате ли някаква информация за полетите, че стана 3 пъти ми канселират полетите; Здравейте! С коя самолетна компания може да се лети от Манчестер към България, че Wizzair три полета ми канцелира, а последният беше за 6 юни*“.

Очевидно е, че в дадените изречения използването на *отменям* по никакъв начин не би утежило конструкциите, тъй като той има същото управление като *канселирам*. По-скоро тук става дума за чиста небрежност

към речта и безкритична употреба на чужди думи, а не за проява на езикова икономия или за неоспорима необходимост от въвеждането на нова лексема. Затова е необходимо да се избягва употребата на неологизма *канселирам*. Препоръчителна е употребата на *отменям* или *анулирам*.

Няма съмнение, че една от причините за обезличаването на българския език, състоящо се в неоправданото заимстване на твърде много чужда лексика, е ниската езикова култура на някои журналисти. Подобно виждане споделя и Вл. Миланов (вж. Миланов/Milanov 2021). Важно е да познаваме по-добре собствения си език, да го ценим повече и да се гордеем с неговата хилядолетна история. На практика това означава да избягваме ненужното подражание на чужди модели в собствената си реч.

ЛИТЕРАТУРА

- Багашева 2008: *Багашева, А.* Нов универсален речник. Английско-български. София, Pons.
- Миланов 2021: *Миланов, Вл.* Неподходящи лексикални употреби в публичната реч. – *Български език*, LXVIII, № 1, с. 95–102.
- Пенчева, Багашева 2013: *Пенчева, М., А. Багашева.* Английско-български речник. София, Наука и изкуство.

REFERENCES

- Bagasheva 2008: *Bagasheva, A.* Nov universalen rechnik. Angliysko-balgarski. Sofia, Pons.
- Milanov 2021: *Milanov, Vl.* Nepodhodyashti leksikalni upotrebi v publichnata rech. – *Balgarski ezik*, LXVIII, № 1, s. 95–102.
- Pencheva 2013: *Pencheva, M., A. Bagasheva.* Angliysko-balgarski rechnik. Sofia, Nauka i izkustvo.

✉ *Гл. ас. д-р Енчо Тилев*
 Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“
 Филологически факултет, Катедра по руска филология
 ул. „Цар Асен“ 24, Пловдив 4000

✉ *Assist. Prof. Encho Tilev, PhD*
 University of Plovdiv Paisii Hilendarski
 Faculty of Philology, Department of Russian Philology
 24 Tsar Asen Str., Plovdiv 4000